

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Oplag: 19.600

Nr. 16

20. decbr.

70. årg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1949

Frisk som en brise
er **DANAPIN** sæbens duft

DANAPIN sæben giver Dem
noget særligt, noget ekstra — den
herligt friske fyrrenålsduft. — Vask
Dem med DANAPIN
sæbe, og De føler Dem
sund, ren og stimuleret. Køb et
stykke DANAPIN sæbe i dag.

IMPRÆGNERINGSANSTALTEN SILKEBORG A/S

Firmaets afdelinger

Imprægneringsanstalten »Silkeborg«, Silkeborg, tlf. 424—404

»Jylland« Imprægneringsanstalt og Savværk, Nr. Snede, tlf. 58

Fredsted Savværk og Imprægneringsanstalt, pr. Viuf, tlf. Fredsted 10

Vamdrup Savværk, Vamdrup, tlf. Vamdrup 53

Bevtoft ny Savværk og Imprægneringsanstalt pr. Vojens, tlf. Bevtoft 50

køber alle træsorter i enhver sortering
til forarbejdning på egne virksomheder

Jordbrugskalk

Råkalk — findelt råkalk — pulveriseret jordbrugskalk
Skandinavisk Kalk- & Kridtindustri.
Hasseri — Aalborg. Telf. Aalborg 9253. Rigstelf. 21
Kalkværket: Telf. Gug 10 — Station: Gug

A. Philipsen & Co.

Sct. Mathiasgade 58 . Viborg
Elektriske Anlæg
Vandværksanlæg
Telefon 173 og 174

Andels-
Klædefabriken

Grindsted

Telefon 20

AKTIESELSKABET SILKEBORG BANK

GRUNDLAGT 1882

Aktiekapital og reserver kr. 2.760.000

Telefon 1122 (5 linier) . Rigstelefon 7

Den gamle bank med de moderne forretningsprincipper

Røde Drænrør

indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Telefon 67 Ulstrup

Anvend tørvestrøelse ved dræning . . .

Paa jorder med flintsandet undergrund kan en tilsaending af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse („hundekød“) omkring stødfugerne, ligesom tørvestrøelse med fordel benyttes ved dræning i stiv lerjord. Spørg hedeselskabet.

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 16

20. decbr. 1949

70. årg.

Indtrædende medlemmer indtegnes hos selskabets forretningsførere. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Større bidrag modtages gerne. Tidsskriftet udgår ca. 16 gange årligt og sendes uden vederlæg til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 40 øre pr. mm. Oplag 19.600 eksemplarer.

Indhold: Tilvirkningen af tørv m. v. i 1949. — Mindre meddelelser.

Tilvirkningen af tørv m. v. i 1949.

Af konsulent A. Krøigaard.

Nu er der ikke længere noget at tage fejl af. Vi nærmer os med raske skridt førkrigstidens niveau med hensyn til udnyttelsen af Danmarks moser til brændselsfremstilling. Under indtrykket af den megen talen og skriven i foråret 1949 om store leverancer af kul, koks og briketter fra vest, syd og til dels øst undlod forbrugerne af brændsel — uanset handelsministerens utvetydige opfordring der-til — at bestille indenlandsk brændsel, hvilket uvægerlig måtte medføre en stærk nedgang i produktionen, fordi producenterne selv-sagt ikke ønskede at løbe risikoen for at brænde inde med lagre af usælgelige tørv. Hvorvidt vi så kan undvære de tørv, der ikke blev fremstillet i sommer, vil først kunne afgøres henimod for-året 1950, og så er det for sent at beklage sig.

Produktionens gang.

Det har ellers været et godt år for tørveproduktionen. Vinteren 1948—49 var mild, og foråret meldte sig til normal tid. Der ville således ikke have været noget i vejen for, at arbejdet med tørvefremstilling mange steder kunne være blevet igangsat allerede i slutningen af marts, men da tørvefabrikanterne havde forsikret sig selv og andre om, at der ikke skulle blive produceret een eneste tørv mere, end der på forhånd var sikret afsætning for, gav man sig god tid, og først et godt stykke ind i april påbegyndtes arbejdet.

Vejrforholdene var på det nærmeste ideelle. Af hosstående oversigt over nedbørsforholdene i perioden april—september 1949, der med vanlig beredvillighed er meddelt af Meteorologisk Institut, fremgår det ganske vist, at april som helhed gav væsentlig større nedbør end normalt, men hovedparten heraf faldt i månedens første halvdel. Nattefrost forekom næsten ikke, og arbejdet kunne gå

rask fra hånden. I løbet af maj og første halvdel af juni var læggepladserne fyldt, og da ingen ville købe tørv, og da selv de, der havde bestilt tørv, kun modstræbende afhentede tørvene, var det ikke underligt, at adskillige fabrikanter indstillede produktionen helt.

Sammendrag af nedbørsobservationer i april—september 1949.
Millimeter.

Jylland	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.
Normal nedbør	42	44	48	65	88	64
Over normalen	12	4				
Under normalen			2	5	34	2
Øerne						
Normal nedbør	38	40	45	63	72	50
Over normalen	31	30				24
Under normalen			13	4	29	

Hen i juli kom omslaget. Uden nogen ydre årsag, udover at vinteren var det nærmere, udvikledes der en efterspørgsel efter tørv, som man næsten kun har kendt mage til i vinteren 1946—47. På få uger var læggepladserne tømte, og de fabrikanter, der havde holdt virksomheden igang, fik travlt med 2. udlæg. Vejrforholdene var fremdeles så gode som ønskeligt, og der var gode betingelser for at få selv de sent udlagte tørv godt tørre.

Produktionens størrelse.

Ligesom i de foregående år har hedeselskabet ved henvendelse til de kommunale brændselsudvalg fået oplyst navn og adresse på landets tørvefabrikanter. Men medens udvalgene i tidligere år af hensyn til udbetalingen af tilskuddene fra statskassen og af hensyn til tildeling af petroleum m. v. har ligget inde med fuldstændige fortegnelser over producenterne, har udvalgene i år vist hedeselskabet den store tjeneste at udarbejde fortegnelserne alene af hensyn til tørvestatistikken, og hedeselskabet takker for det betydelige arbejde, der er udført.

I henhold til udvalgenes lister skulle der i år have været 1878 tørveproducenter her i landet, og til disse er der omkring 1. september udsendt et spørgeskema med spørgsmål om produktionens art og størrelse, dens varighed, efterspørgsel m. v. samt om antallet af beskæftigede arbejdere, kvinder og børn, dels det gennemsnitlige dels det maksimale antal. Pr. 15. november havde ialt 1441 eller omtrent 77 pct. af de adspurgte returneret skemaet. Der er grund til

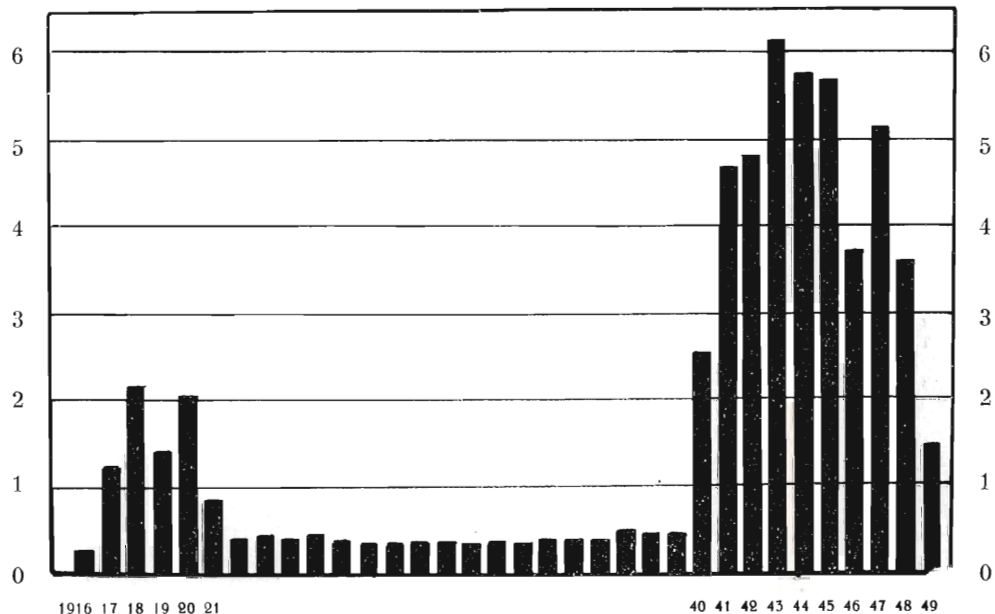
at takke producenterne for det arbejde og den ulejlighed, besvarelserne har medført.

Det har imidlertid vist sig, at et ikke ubetydeligt antal af de som tørvefabrikanter opgivne personer ikke har fremstillet tørv i 1949, og det har derfor for at komme det rigtige tal så nær som muligt været nødvendigt at foretage en korrektionsberegning på

Mill. tons

Tørvetilvirkningen 1916—49.

Mill. tons

grundlag af forholdet mellem de, der har besvaret spørgeskemaet positivt og de, der har oplyst, at de ikke har fremstillet tørv i år.

Herefter kan der regnes med, at antallet af tørvevirksomheder i 1949 har været 1615 mod 3757 i 1948 og 5033 i 1947.

I hosstående tabel er der foretaget en amtsvis opgørelse over tørvetilvirkningens størrelse på de virksomheder, hvorfra der forelå indberetning inden den 15. november. For de virksomheder, hvorfra der ikke forelå besvarelse inden det nævnte tidspunkt, er produktionens størrelse beregnet på grundlag af genræmsnitstallene fra de virksomheder, hvorfra produktionen kendes, og det kan tilføjes, at tallene fra de ca. 30 besvarelser, der er indkommet siden nævnte dato, ganske synes at berette hertil. Endvidere er der som i de foregående år skønnet over, hvor stor produktionen af tørv til brug i egen husholdning har været i de enkelte amter.

Den samlede produktion af tørv i 1949 (herunder fræsetørv til fremstilling af formbrændsel og tørvebriketter)

Tørvetilvirkningen 1949.

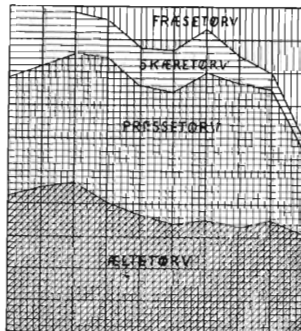
Amt	Efter besvarede forespørgsler						Ubesvarede forespørgsler		Anslået produktion til eget forbrug	Samlet produktion 1949	Samlet produktion 1948	Ændring fra 1948 til 1949 pet.	Beregnet gennemsnitlig beskæftigelse		
	Antal pro- ducenter	Vådæltet tørv	Presse- tørv	Skære- tørv	Fræse- tørv	Ialt	Antal	Bereg- net pro- duktion					Mænd	Kvin- der	Børn under 18 år
		tons	tons	tons	tons	tons									
Hjørring.....	115	7.383	51.074	8.407	53.591	120.455	35	25.480	10.000	155.935	359.221	÷56	969	350	141
Thisted.....	39	7.676	211	35	—	7.922	14	2.842	6.000	16.764	50.570	÷67	289	41	50
Aalborg.....	114	5.500	35.589	9.235	16.854	67.178	20	11.780	10.000	88.958	238.469	÷63	586	122	86
Randers.....	84	38.945	5.031	4.088	65.742	113.806	31	22.568	10.000	146.374	293.779	÷50	767	268	107
Århus.....	2	400	750	—	—	1.150	—	—	500	1.650	17.433	÷91	14	5	5
Skanderborg....	21	7.150	7.276	410	300	15.136	14	10.094	3.000	28.230	72.417	÷61	213	62	20
Vejle.....	50	13.402	6.720	610	20.810	41.542	19	15.922	10.000	67.464	110.388	÷39	296	68	21
Viborg.....	148	39.786	30.019	4.585	3.700	78.090	32	16.896	12.000	106.986	358.489	÷70	848	314	219
Ringkøbing.....	125	40.725	17.256	4.770	8.365	71.116	34	19.346	10.000	100.462	260.323	÷61	718	196	262
Ribe.....	102	21.449	20.096	1.283	17.775	60.603	25	14.850	9.000	84.453	209.042	÷60	600	89	70
Haderslev.....	16	10.550	1.795	155	1.600	14.100	2	1.762	2.000	17.862	45.407	÷61	98	7	6
Tønder.....	56	3.375	14.238	292	14.231	32.136	17	9.758	5.000	46.894	87.584	÷46	361	30	48
Aabr.-Sønderb. .	62	39.155	9.056	—	8.944	57.155	14	12.908	5.000	75.063	193.582	÷61	408	58	53
Jylland ialt....	1092	235.496	199.111	33.870	211.912	680.389	257	164.206	92.500	937.095	2.296.704	÷59	6167	1610	1088
Odense.....	14	1.775	600	—	950	3.325	4	952	500	4.777	49.845	÷90	48	23	12
Svendborg.....	31	8.887	5.282	673	1.050	15.892	6	3.078	4.000	22.970	95.456	÷76	200	55	22
Frederiksborg...	30	4.075	11.750	96	5.500	21.421	9	6.399	500	28.320	144.713	÷80	198	95	27
København.....	18	1.425	1.900	—	5.055	8.380	3	1.401	100	9.881	77.719	÷69	76	23	11
Holbæk.....	92	10.729	5.160	—	102.280	118.169	51	65.535	5.000	188.704	473.167	÷60	815	121	12
Sorø.....	40	13.452	2.807	—	31.268	47.527	17	20.196	3.000	70.723	138.802	÷49	340	120	31
Præstø.....	46	20.568	3.085	25	43.543	67.221	15	21.915	3.000	92.136	168.382	÷45	365	182	16
Maribo.....	36	11.345	18.335	—	15.281	44.961	11	13.739	3.000	61.700	169.977	÷64	341	175	39
Bornholm.....	—	—	—	—	—	—	—	—	100	100	2.095	—	—	—	—
Øerne ialt....	307	72.256	48.919	794	204.927	326.896	116	133.215	19.200	479.311	1.320.156	÷64	2383	794	170
Hele landet....	1241	307.752	248.030	34.664	416.839	1.007.285	373	297.421	111.700	1.416.406	3.616.860	÷61	8550	2404	1258

har herefter for hele landet været ca. 1,4 mill. tons, nemlig for Jylland godt 0,9 mill. tons og for øerne knapt 0,5 mill. tons. I forhold til 1948 er der for landet som helhed en tilbagegang på 61 pct.

Som det ses af tabellen, er tilbagegangen gennemgående størst på øerne med 64 pct. mod en tilbagegang i Jylland på 59 pct., men der synes i øvrigt ikke at være afgørende forskel i forholdene landet over. Den mindste tilbagegang udviser Vejle amt samt Aabenrå, Sorø og Præstø amter, der alle har produceret mere end halvdelen af 1948 produktionen, hvorimod Århus, Odense og Frederiksborg amter kun har fremstillet en femtedel eller derunder af, hvad der opnåedes året forud. På Bornholm er produktionen praktisk talt ophørt.

Formbrændsel og tørvebriketter.

Under verdenskrigen fra 1914—18 og årene derefter måtte der, ganske som tilfældet har været under den nu afsluttede tilsvarende periode, iværksættes en forøget tørveproduktion, men medens man dengang for den overvejende dels vedkommende lagde vægt på fremstilling af skæretørrv, har man denne gang fortrinsvis oparbejdet æltede tørrv — vådæltet tørrv og »pressetørrv« — hvilket må betragtes som en fordel, fordi disse metoder betinger et bedre og mere ensartet produkt.

1940 41 42

47 48 49

Det vil af hosstående illustration ses, at de maskinæltede tørrv indtil de seneste år har udgjort 70—80 pct. af den samlede produktion. I 1949 er billedet ændret, idet fræsetørven, der er råmateriale til fremstilling af formbrændsel og tørvebriketter, fra en ringe begyndelse nu er nået op på at udgøre ikke mindre end 41 pct. af hele produktionen af tørvebrændsel.

Tilvirkningen af fræsetørsv er ikke af ny dato herhjemme, idet A/S Kaas Briketter gennem mange år har fremstillet tørvebriketter af fræsetørsv, og man har der udviklet en virksomhed, der har tjent som mønster for tilsvarende produktioner i andre lande. Det er dog ikke den højtudviklede teknik, som »Kaas Briketter« anvender, der har vundet så stor udbredelse, men derimod en særdeles primitiv metode, som hvad angår fremstillingen af råmaterialet stiller såre enkle krav til materiel. Metoden, der tidligere er beskrevet i Hedeselskabets Tidsskrift*), består i, at man med harver løsner og vender det øverste jordlag i mosen. Efter nogen tids sol- og vindtørring af det løsnede smuld, skræbes det ved hjælp af primitive skræbere sammen og er nu klar til at presses til formbrændsel eller efter nogen yderligere tørring til egentlige tørvebriketter.

Årsagen til, at så mange tørvefabrikanter i årenes løb er gået over til formbrændsel, er først og fremmest, at der af en eller anden grund blev fastsat en i forhold til tørveprisen overvældende høj maksimalpris på formbrændsel, nemlig omtrent den dobbelte af tørveprisen, men tillige har det været af betydning, at man ved »fræsemetoden« har kunnet udnytte en hel del mosearealer, der ikke kunne anvendes til fremstilling af almindelige tørsv.

Formbrændslet er imidlertid på samme måde som tørvene kommet i miskredit, fordi mindre samvittighedsfulde producenter har udnyttet den vanskelige brændselssituation og har leveret formbrændsel af så ringe kvalitet, at det ikke har fortjent navnet brændsel. Men dette udelukker ikke, at man bør have opmærksomheden henledt på denne metode til moseudnyttelse. Det må imidlertid kræves, at der skal arbejdes på egnede mosearealer, og at der skal udvises en ganske anderledes omhu ved arbejdet, end tilfældet hidtil har været alt for mange steder. Så er der intet til hinder for, at der både under normale og unormale forhold kan fremstilles særdeles velanvendeligt brændsel.

Det er ovenfor nævnt, at fræsetørsven efter yderligere tørring også anvendes til fremstilling af egentlige tørvebriketter, og en sådan fabrikation er igangsat mange steder rundt om i landet. Det tørringssystem, der almindeligvis anvendes, er meget primitivt, og varmeøkonomien i det er ganske givet så ringe, at det ikke vil kunne benyttes, når brændselspriserne om kortere eller længere tid kommer ned i et mere naturligt leje.

I 1949 er der ialt fremstillet over $\frac{1}{2}$ mill. tons fræsetørsv, heraf $\frac{1}{4}$ alene i Holbæk amt. Heraf var ca. halvdelen pr. 1. november oparbejdet til formbrændsel eller tørvebriketter og udleveret til for-

*) Hedeselskabets Tidsskrift nr. 14, 1942.

VESTJYLLANDS MERGELFORSYNING

Andelselskab

påtager sig

udnyttelse af lokale lejer

og

tilrettelægning af mergelleverancer.

Moderne grab-materiel til rådighed. - Levering af højprocentig mergel fra egne lejer.
Jordbrugskalk og pulv. kalk i fine kvaliteter fra Hillerslev Kalkværk.

Alle oplysninger og tilbud fås hos:

TRIER HØJ,
kasserer,
Vostrup.

I. M. LAURIDSEN,
næstformand,
Gørding.

JESPER JESPERSEN,
formand,
Gødstrup.

CARLO MORTENSENS BOGTRYKKERI
VIBORG

ST. SCT. MIKKELSGADE 21

TELEFON 355

MARKFRØ

af egen Kontraktavl af 1. Kl. Stammer, avlet
paa Stamfrø fra DLF, Dæhnfeldt, Hunsballe.
Pajbjergfonden. Trifolium m. fl. - anbefales

Ifølge 4 officielle Landboforenings-Forsøg
paa Lolland-Falster i 1949 har de 4 *franske*
Lucernestammer Du Puits, Ile de France, Chartain-
villiers og W 268 givet samme Udbytte.

Vi kan levere de sidstnævnte 3 Stammer af
dansk og fransk Avl, men Udsæden for *fransk*
Avl er ca. 100 Kr *billigere pr. ha* end for dansk Avl.

Henvend Dem til vore Forhandlere.

4% KONTANTRABAT og 3% MÆNGDERABAT

AKTIESELSKABET
TRIFOLIUM FRØ

KØBENHAVN

RANDERS

SKOVFRØKONTORET

JOHANNES RAFF & SØN · NORMASVEJ 21 · KØBENHAVN-VALBY · TELF. VALBY 8

Leverer alle Arter Skovfrø efter forudgaaende Undersøgelse ved Statsfrøkontrollen i København samt med nøje Angivelse af Proveniens. — Frisliste sendes paa Forlangende.

FRØKONTORET

(for undersøgt markfrø)

— Grundlagt 1887 —

KOLDING

Telefon 43

A/S Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896

Telefon 94 Skive

FRØAVL · FRØHANDEL

PALUDANS PLANTESKOLE

· · KLARSKOV · ·

130 tdr. land

*Skovplanter,
hæk- og hegnsplanter,
allétræer*

Forlang prisliste

TELEFON KLARSKOV NR. 9

Brostrøm's

Planteskole

VIBORG

ved C. Nielsen

Telefon 42

leverer alle

planter for have,
mark og skov

*Haardføre og veldrevne
arter for ethvert formaal*

Hulkjærhus Planteskole

RØDKJÆRSBRO

Telefon Ans 25

*Planter til skove,
læhegn og have!*

Herning Hede- & Discontobank

10-12¹/₂, 2¹/₂-5
Telefon 5 275 · 729

Sophus Berendsen A/S

V. Farimagsgade 41 · København V.

Kannikkegade 18 · Aarhus

ALT I ENTREPRENØRMATERIEL

Leverandør til Hedeselskabet

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

Fræsning

af eng og mose samt pløjning
og grubning af planteriller
udføres med nye maskiner.

Vagn Jensen,
Vesterlund.

Telefon Vester 31 u.

Randers Planteskole

v. Petri Petersen

Telefon 423

Alt i haardføre
og veludviklede planter
til have, mark og skov

Frøavlscenret

HUNSBALLE

Holstebro · Tlf. 353

Frøavl og frøhandel

Rødkjærsbro Cementvarefabrik

ved I. T. BIRK · · · · · Telef. Rødkjærsbro 14

Fører kun Δ mærkede varer.

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres.

FORLANG TILBUD

Trifoliums Frø

giver stor Høst.

Hedeselskabets Tidsskrift

1949

(70. årgang)

Udgivet af
Det danske Hedeselskab

Viborg
Carlo Mortensens Bogtrykkeri
1949

Handwritten text, possibly a title or page number, appearing as a mirror image or bleed-through from the reverse side of the page.

1919
1919

I

Redaktionsudvalg:

**Afdelingsleder, civilingeniør J. Parbo (formand),
afdelingsleder, skovrider B. Steenstrup,
botaniker N. C. Nielsen.**

Redaktør Har. Skodshøj.

INDHOLD

Administration:	Side
Ved årsskiftet, af Chr. Lüttichau og Niels Basse	2
Hedeselskabets årsmøde	25, 187
Afsked med hedeselskabet, J. P. Olesen	46
Afsked med hedeselskabet, Fridlev Thøgersen	66
Nyordning af to afdelingsvirksomheder	67
Årsberetning 1948—49, af direktør Niels Basse	123, 155
Hedeselskabets regnskab 1948—49	214

Plantning og skovvæsen:

Marvboreren, af E. C. L. Løfting	14
Fra plantningsvirksomheden	20, 41, 60, 70
Træplantningsmaskine	39
I februar, af C. C.	57
Er læplantningen en biting?, ved J. P. Lauridsen	60
Et lystanlæg i en tørvemose, af A. Horneman	72
Rationel læplantning, af B. Steenstrup	77
De samv. Plantningsforeninger	118
Kulturudgifterne ved foryngelse af hedeplantager, af S. A. Christensen	120
Renholdelse — og ikke, af has.	208
Statsskovenes udbytte 1947—48	210
Imponerende egekant, af has.	210
Skovbrandene i Sydfrankrig, af A. Horneman	228
Et fortrinligt hegn, af has.	234
Dansk Plantageforsikringsforening, af D. P.	237
Skal — skal ikke, af has.	238
Skovfyrrens vækst på Djursland, af G. West-Nielsen	241
Læplantningsarbejdet	246
Forekomst af fyr og gråpoppel	247
Anvendelse af plov ved foryngelse	247

Grundforbedring, mose- og engkultur:

Fra grundforbedringsvirksomheden, ved C. V. S. L.	24, 43, 74, 93, 108, 210, 239, 252
Mergling og kalkning før og fremefter	58
Landbrugsministeriets regler for tilskud til transport af mergel og kalk	90
Fra Randers fjordenge, af Niels Basse	199
Jordens vandbalance, af Fr. Ebert	219
Engelsk grundforbedring, interview med C. V. Schledermann Larsen, af has.	225
Et vestjydsk grundforbedringsarbejde, af N. Basse	235
Svært materiel	248

Moseindustri:

Tørve- og brunkulsproduktionen 1948, belyst ved analyser, af Th. Mogensen	25
Den kommende tørveproduktion, af A. Krøigaard	81
Tilvirkningen af tørvestrøelse i 1948, af A. Krøigaard	100
Afgravede moser, af A. K.	224
Tilvirkningen af tørv m. v. i 1949, af A. Krøigaard	281

Litteratur:

	Side
Plantefysiologi, anm. ved N. C. Nielsen	33
Den svenske åkerjordens kalkbehov, anm. ved N. C. Nielsen	47
Norges moser, anm. ved Niels Basse	68
En sognehistorie, om Laasby sogn, anm. af H. S.	69
Vor udplyndrede jord, anm. af H. S.	105
Studier over Vestjylland's oldtidsbebyggelse, anm. af H. S.	250

Dødsfald:

Amtmand, lensgreve O. D. Schack	46
Dr. phil. William Christensen	207
Distriktsbestyrer J. M. Jacobsen, af C. V. Schledermann Larsen	223
Hofjærgermester, grev K. O. Brockenhuus-Schack	233

Forskelligt:

Jords vandkapital, af Martin Olsen	3,	34
Understøttelsesfondet for hedeselskabets tjenestemænd		43
Testamentarisk gave fra prof. Schmiegelow		65
Legattildeling fra A. Th. Schütte		65
Vort lands terrænforhold, af dr. phil. S. A. Andersen		82
Lynghederne og bierne, af dr. phil. Ole Hammer		86
Det farlige forår		89
Sandflugt, af has.		97
De planlagte forsøg i Karup, af N. C. Nielsen		102
Kampen mod sandstormene, af Har. Skodshøj		109
Jo-Bu eenmandsmotorsaven		194
De danske Mergelselskaber		194
Hedebrugets generalforsamling		207
En svensk kommission		222
Kongenshus-fredningen		231
Vandingsforsøgene i Karup, af N. C. Nielsen		255
Jorddyrkningens kemiske problemer		277
Branddaskere, af S. G.		279
Mindre meddelelser:		
Norges tørveproduktion		24
Fiilsø		64
Johs. Helms' mindesmærke		64
N. Givskov Dein, 50-års jubilæum		75
En god forretning, mergling		94
C. C. Branth, 70 år		95
Tolne skov		197
Jens Hørlück, 70 år		198
Gedhus-kolonien jubilerer		212
Tyttebær		229
Lidt skovhistorie, af has.		230
Plantningsselskabet Sønderjylland		240

FORFATTERFORTEGNELSE

	Side
Andersen, S. A.: Vort lands terrænforhold	82
Basse, Niels og Chr. Lüttichau: Ved årsskiftet	2
Basse, Niels: Norges moser, anm.	68
« : Årsberetning 1948—49	123, 155
« : Fra Randers fjordenge	199
« : Et vestjydsk grundforbedringsarbejde	235
Christensen, S. A.: Kulturudgifterne ved foryngelse.. . . .	120
C. C. = Chr. Christensen: I februar	57
Ebert, Fr.: Jordens vandbalance	219
Grosen, S.: Statsskovenes udbytte 1947—48.. . . .	209
« : Branddaskere	279
Hammer, Ole: Lynghederne og bierne	86
Horneman, A.: Et lystanlæg	72
« : Skovbrandene i Sydfrankrig	278
Klixbüll, E. J.: Anvendelse af plov ved foryngelse	247
Krøigaard, A.: Den kommende tørveproduktion	81
« : Tilvirkningen af tørvestrøelse	100
« : Afgravede moser	224
« : Tilvirkningen af tørv m. v. i 1949	281
Lauridsen, J. P.: Er læplantningen en biting?	60
Lüttichau, Chr. og Niels Basse: Ved årsskiftet	2
Løfting, E. C. L.: Marvborenen	14
Mogensen, Th.: Tørve- og brunkulsproduktionen 1948, belyst ved analyser	25
Nielsen, N. C.: Plantefysiologi	33
« : Den svenske åkerjordens kalkbehov	47
« : De planlagte forsøg i Karup	102
« : Vandingsforsøgene i Karup.. . . .	255
Olsen, Martin: Jords vandkapital	3, 34
Schledermann Larsen, C. V.: Distriktsbestyrer J. M. Jacobsen	223
C. V. S. L. = C. V. Schledermann Larsen: Fra hedeselskabets grund- forbedringsvirksomhed 24, 43, 74, 93, 108, 210, 239,	252
Skodshøj, Har. = H. S.: Om Laasby sogn, anm.	68
« = has.: Sandflugt	97
« = H. S.: Vor udplyndrede jord	105
« : Kampen mod sandstormene	109
« = has.: Renholdelse — og ikke	208
« = has.: Imponerende egekant	210
« = has.: Interview om engelsk grundforbedring	225
« = has.: Et fortrinligt hegn	234
« = has.: Skal — skal ikke	238
« = H. S.: Studier over Vestjyllands oldtidsbebyggelse.. . . .	250
Steenstrup, B.: Rationel læplantning	77
West-Nielsen, G.: Skovfyrens vækst på Djursland	241

Fortegnelse over hedeselskabets repræsentanter og bestyrelse.

Repræsentanter :	År for sidste valg	1. gang valgt
<i>Aabenraa-Sønderborg amter:</i>		
Konsul, direktør Kr. Hansen, Aabenraa	(1944)	(1938)
Gårdejer Hans Schmidt, Kollund	(1947)	(1941)
<i>Aalborg amt:</i>		
Rentier N. C. Nielsen, R., Villa Bakkely, Langholt	(1944)	(1914)
Direktør Brink Jensen, Husmands- kreditforeningen, Aalborg	(1947)	(1941)
<i>Århus og Skanderborg amter:</i>		
Direktør E. Faber, Ry Nørskov, Ry	(1944)	(1944)
Proprietær Arentoft, Kysinggaard, Odder	(1944)	(1944)
Godsejer A. Pontoppidan, Constantinsborg, Ormslev	(1947)	(1947)
<i>Haderslev-Tønder amter:</i>		
Amtsrådsmedlem, gårdejer Jens Hørlück, R., Skodborg	(1944)	(1921)
Borgmester, apoteker J. Kjems, R., Løgumkloster	(1947)	(1941)
<i>Hjørring amt:</i>		
— — — (1944).		
Husmand J. Libak Hansen, Agdrup, Taars	(1944)	(1932)
Amtsrådsmedlem, proprietær Aage Holm., R., Eskjær, Tolne	(1947)	(1935)
<i>Randers amt:</i>		
Kammerherre, hofjægermester A. Mourier- Petersen, R., Dbm., Rugaard, Hyllested	(1944)	(1908)
Kreditforeningsdirektør, folketingsmand Edvard Sørensen, R., Dbm., Lindbjerg, Randers	(1947)	(1947)
Gårdejer Johs. Grosen, »Vestervang«, Skæring pr. Hjortshøj	(1947)	(1947)
<i>Ribe amt:</i>		
Gårdejer Søren Johansen, Holsted	(1944)	(1938)
Folketingsmand, gårdejer Olav Øllgaard, Gredstedgaard, Gredstedbro	(1947)	(1941)
Direktør O. Vang Lauridsen., R., Vejen	(1947)	(1935)

	År for sidste valg	1. gang valgt
<i>Ringkøbing amt:</i>		
Gårdejer Jens Hagelskjær, R., Brandkjærgaard, Ilskov	(1944)	(1944)
Amtmand A. Karberg, K., Dbm., Ringkøbing	(1947)	(1935)
Gårdejer P. Chr. Nagstrup, Ulfborg	(1947)	(1941)
<i>Thisted amt:</i>		
— — — (1944.)		
Planteskoleejer Oscar Bang, R., Nykøbing M	(1947)	(1947)
<i>Vejle amt:</i>		
Kammerherre, hofjægermester F. Neergaard, R., Dbm., Tirsbæk, Vejle	(1944)	(1932)
Lærer Rasmus Mortensen, R., Lindeballe Gadbjerg	(1947)	(1941)
Gårdejer Karl Midtgaard, Herningvej 61, Brande	(1947)	(1947)
<i>Viborg amt:</i>		
— — — (1944.)		
Hofjægermester Chr. Lüttichau, R., Dbm., Tjele, Ørum Sdrl.	(1947)	(1923)
Fhv. folketingsmand Laust Nørskov, R., Nørskovgaard, Møldrup. Næstformand 1948	(1947)	(1923)
<i>Svendborg amt:</i>		
Redaktør Stenbæk, R., Svendborg	(1947)	(1947)
<i>Københavns stad:</i>		
Overretssagfører Axel Hulegaard, R., Dbm., Gl Torv 14, København K.	(1947)	(1935)
<i>København-Roskilde amter:</i>		
Gårdejer P. M. Poulsen, Jersie, L. Skensved	(1947)	(1947)
<i>Frederiksborg amt:</i>		
Proprietær C. F. Lassen, Islebjerggaard, Frederikssund	(1944)	(1944)
<i>Odense-Assens amter:</i>		
Forstander Johs. Petersen-Dalum, R., Dbm., Dalum landbrugsskole, Hjallesø	(1944)	(1926)
<i>Holbæk amt:</i>		
Gårdejer, kreditforeningsdirektør Aksel Jensen, R., Tømmerup, Kalundborg	(1947 for 3 år)	(1947)
<i>Sorø amt:</i>		
Godsejer S. Dahl, Catrineholm, Slagelse	(1947 for 3 år)	(1947)
<i>Præstø amt:</i>		
Forpagter H. Fabricius, Nysø, Præstø	(1947 for 3 år)	(1947)
<i>Maribo amt:</i>		
Stamhusbesidder, hofjægermester J. C. V. V. Grandjean, Vennerslund, Nr. Alslev	(1947 for 3 år)	(1947)

	År for sidste valg	1. gang valgt
<i>Bornholms amt:</i>		
Amtsrådsmedlem Jac. Jacobsen, Rutsker, Hasle	(1947)	(1947)
<i>Valgte af repræsentantskabet:</i>		
Direktør Johs. F. la Cour, Pindstrup	(1948)	(1948)
Folketingsmand Larsen-Bjerre, Dagnæs, Horsens	(1948)	(1948)
Folketingsmand J. Kr. Jensen, Lillering	(1948)	(1942)
Direktør C. E. Flensborg, R., Dbm., p. p., Viborg	(1949)	(1943)
Godsejer C. C. Branth, R., Trudsholm, Havndal (valgt 1923 i Aalborg amt.)	(1949)	(1923)
Gårdejer J. Jespersen, Gjødstrup	(1949)	(1949)
Forstander H. Hansen, R., Graasten	(1949)	(1949)
Godsejer, dr. med. Hasselbalch, FM., Borupgaard, Snekkersten	(1947)	(1935)
Folketingsmand, gårdejer Marinus Sørensen, Højbro 12, Nykøbing M.	(1947)	(1941)
Godsejer A. Olufsen, Quistrup, Struer (Valgt i Ringkøbing amt 1938.)	(1947)	(1938)
<i>Formand for repræsentantskabet 1948.</i>		
— — —		
— — —		

Bestyrelsen :

- Hofjægermester Chr. Lüttichau, R., Dbm., Tjele, Ørum Sdrl.
Formand.
Valgt af repræsentantskabet 1949 (1930).
- Godsejer A. Olufsen, Quistrup, Struer.
Formand for repræsentantskabet (1. gang 1948). Næstformand.
- Proprietær Aage Holm, R., Eskjær, Tolne.
Valgt af repræsentantskabet 1948.
- Amtsrådsmedlem, gårdejer Jens Hørlick, R., Skodborg.
Valgt af repræsentantskabet 1947 (1941).
- Departementschef P. Stahlschmidt, R., Dbm., landbrugsministeriet,
København K.
Valgt af landbrugsministeriet 1947 (1945).
- Folketingsmand, forstander Fr. Heick, St. Jyndeved.
Valgt af landbrugsministeriet $\frac{1}{1}$ 1948.
- Afdelingschef L. F. B. Grünfeld, R., finansministeriet, København K.
Valgt af landbrugsministeriet $\frac{1}{1}$ 1948.
- Folketingsmand, gårdejer K. Røhr Lauritzen, R., Demstrupgaard,
Sjørslev.
Valgt af De samvirkende Landboforeninger 1933 (1947).
- Parcellist P. Nielsen, Vejager, Tvis.
Valgt af De samvirkende Husmandsforeninger 1933 (1947).

Aktieselskabet

BRØDRENE BRINCKER

Greisdals Hammerværk pr. Vejle — Grundlagt 1867

Specialitet: Tørvegrebe, tørvespader, drænværktøj, lyngleer.

Alle slags grebe, forke, spader, roehakker, høstleer og haveredskaber leveres med fuld garanti.

Skive Discontobank

Kontortid 9-12 og 2-5

Filial i Haderup

SPAREKASSEN

FOR

SVENDBORG OG OMEGN

Brug **RANDERS**
ØREB

AKTIESELSKABET SKARREHAGE MOLERVÆRK

Katalog sendes

gratis paa

Forlangende

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKESFORSIKRING

Telefon 14350
Gensidigt selskab

Reventlowsgade 14
København V.

★
Ansoersforsikring

★
Automobilforsikring

TRÆLLØSE PR. HERLUFMAGLE — TLF. SKELBY 83
Under kontrol af Sydsjællands Planteavlssudvalg

Jordbrugskalk
Mergel

"Sct. Knuds Gaard"
ODENSE, Telf. 38 (5 lin.)

Danatex træfiberplader

100 % dansk — mod kulde, fugt og lyd

AXEL PRIOR Akts.

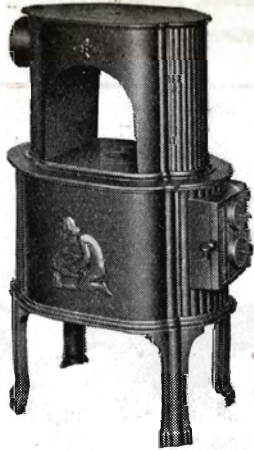
A/S L. HAMMERICH & Co.

Bredgade 33 - Centr. 23
København K

Grønnegade 57-59 - Tlf. 7060
V. Ringgade - Århus

AEROLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

RIBE *Brændeovne og Tørveovne* *Brændekaminer* *Brændekomfurer*

Moderne emailerede
Rundtræk-Kaminer
i mange Typer og Størrelser.
Ovne & Komfurer.
Bygnings-Støbegods
RIO Radiatorer
Ribe Centralvarmekomfurer
Brochure sendes paa Forlangende

A/S RIBE JERNSTØBERI · RIBE
GRUNDLAGT 1848 · TELEFON: RIBE 261 (3 LINIER)

Børnelammelses- og ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeforening
Vesterbrogade 15
København V.
Telef. 6659 - 5974

**Brunkel
Mergel
Kalk**

H. Theut

VIBORG - Tlf. 1560 · 1569

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 linier)
Kontor i Karup

Ellidshøj Kridt- & Kalkværk

af E. M. Christensen, Århus

Telefon Ellidshøj 4 og Århus 7312

Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon 1400 (3 lin.)

Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9—15

Traktorfræsning

af hede, mose og eng overalt i Jylland
udføres med nye traktorer med Holbæk fræsere.
1. kl.s arbejde garanteres.

MØLLER CHRISTENSEN

Glejbjerg · Telefon 40

Traktorer - Redskaber - Landbrugsvogne - Automobiler
Reserve dele - 1. Kl. Værksted - Tilbehør
Aut. Ford-Forhandler

A. Philipsen & Co.

Tlf. 532

Vesterbrogade 7

Tlf. 1064

AALBORG TAFTEL AKVAVIT.

brugerne, og i løbet af forholdsvis kort tid vil den sidste del også være gjort i stand.

Arbejdsforholdene.

Spørgeskemaet, der blev udsendt til producenterne, indeholdt som sædvanlig spørgsmål angående det gennemsnitlige antal af beskæftigede, dels mandlige arbejdere, dels kvinder og børn under

Brikkefabrik under Pindstrup mosebrug. De store stakke af affræsset tørvemasse er beskyttet med teglsten mod regn og vind.

18 år. Efter anmodning af socialministeriet blev tillige forespurgt om, hvor stort antallet af beskæftigede var på det tidspunkt, da der var flest.

I tørvesæsonen 1949 har der gennemsnitlig været beskæftiget ca. 8550 mandlige arbejdere, ca. 2400 kvinder og ca. 1250 børn under 18 år.

Der har i sammenligning med året forud været en større procentisk nedgang i antallet af beskæftigede end i produktionens størrelse, hvilket må skyldes, at vilkårene for produktionens gennemførelse, herunder især vejrforholdene, har været væsentlig bedre end i 1948, men endvidere kan det antages, at den omstændighed, at det forud for sæsonens begyndelse stod ganske klart, at der skulle produceres mindre i år end i fjor, har bevirket, at arbejdsgiverne

i højere grad end i tidligere år har kunnet udvælge de dygtigste medhjælpere.

Den maksimale beskæftigelse, der falder i juli måned, har for de mandlige arbejders vedkommende været 8—9 pct. større end gennemsnittet, medens antallet af kvinder og børn maksimalt har været henholdsvis 8 og 5 pct. over det gennemsnitlige antal. Det må i denne forbindelse erindres, at kvinderne og børnene, der almindeligvis er beskæftiget ved tørvenes pasning, d. v. s. rejsning og stakning, normalt først kommer i arbejde 3—4 uger efter sæsonens begyndelse, og de er til gengæld beskæftiget i nogle uger, efter at den egentlige tørvefremstilling er ophørt i begyndelsen af august.

Når der for de mandlige arbejders vedkommende er så lille en forskel på den gennemsnitlige og den maksimale beskæftigelse, står det i forbindelse med, at der i år kun i meget ringe omfang er kørt i 2. holdsdrift, hvilket ellers har været ret almindeligt i de gode perioder i de foregående tørvesæsoner.

Der har naturligvis ikke været vanskelighed med drivkraft, materiel, autogummi o. s. v., som tilfældet var tidligere, men adskillige producenter klager over de efterhånden meget store udgifter til udpumpning af vand fra de gamle tørvegrave og over, at der ikke i år har kunnet ydes et ekstraordinært statstilskud dertil.

Heller ikke transporten af tørvene har voldt bryderier. Der har været fuldt tilstrækkelig med jernbanevogne, og lastbilvognmændene er nu blevet ivrige efter at køre tørv, hvilket har givet sig udslag i lavere kørselspriser.

Prisforhold og tørvehandel.

Maksimalprisordningen for tørv, der har været gældende siden 1940, blev ophævet den 16. marts 1949, og et af mosebrugerne længe næret ønske var dermed gået i opfyldelse. Tilbage af de mange, til dels ret indviklede bestemmelser om handelen med tørv blev der i den bekendtgørelse, som landbrugsministeriet udsendte den nævnte dato, stort set kun en forordning om, at tørv, der sælges, skal kunne brænde, idet det nu kun kræves, at de skal indeholde under 50, ja efter 15. august endda kun under 55 pct. vand + aske, og at der ikke må være over 30 pct. aske i tørstoffet. For at overvåge, at disse bestemmelser overholdes, er den tørvekontrol, som landbrugsministeriet har udøvet i de foregående år, opretholdt i et vist omfang, og der vil fremkomme en beretning herom i et senere nummer af Hedeselskabets Tidsskrift.

Samtidig med, at maksimalprisen blev ophævet, bortfaldt statstilskudsordningen naturligvis også, men som følge af den manglende efterspørgsel efter tørv var der ikke mulighed for tørvefabri-

kanterne for at opnå kompensation for det manglende statstilskud gennem højere priser, således som tilfældet har været i en del andre brancher. Tørveprisen har i 1949 i det væsentlige været uforandret fra de foregående år, nemlig godt 40 kr. pr. ton gode tørv ab mose, svarende til den i 1943 fastsatte maksimalpris, og selv da der i sommerens løb blev livlig efterspørgsel på tørvebrændsel, har der, såvidt det vides, ikke været tendens til prisstigning.

Medens maksimalprisen på tørv gennem årene har været fastsat af landbrugsministeriet, har formbrændsel og tørvebriketter sorteret under handelsministeriet, som gennem prisdirektoratet har fastsat maksimalprisen samt regler for handelen med disse produkter. Disse bestemmelser er fortsat gældende, men da de fastsatte priser som allerede nævnt er forholdsvis høje, har man flere steder måttet sælge formbrændsel til lavere priser end de højst tilladte.

Forsåvidt der ikke sker nye verdenspolitiske katastrofer, skal moseindustrien i Danmark altså nu i de kommende år til at konkurrere med det importerede brændsel på lige fod. Det vil formentlig ikke blive så vanskeligt, sålænge de nuværende høje priser holder. Gennem flere år blev prisen på koks og cinders holdt kunstigt nede ved hjælp af tilskud fra kulpuljen, og da denne ordning blev ophævet, steg koksprisen med et par kroner, og aviserne forudsiger endog yderligere stigning.

Moseindustrien må regne med en vis aversion, i hvert fald i byerne, mod benyttelse af indenlandsk brændsel, fordi man endnu ikke har glemt begreber som »frosttørrede tørv« o. lign., men da som bekendt selv guld kan købes for dyrt, er det kun naturligt, at det samme kan komme til at gælde udenlandsk brændsel.

1 kg koks indeholder ca. 6500 nyttige varmeeenheder og koster i dag ca. 20 øre. De fleste steder i Danmark kan man i den gode sommertid købe gode tørv eller formbrændsel, der indeholder mindst 32—3300 varmeeenheder pr. kg for 5—6 øre pr. kg. Selv om der må regnes med, at varmeudnyttelsesgraden i visse fyrsteder er mindre for tørv m. v. end for koks og cinders, kommer man ikke uden om, at det udenlandske brændsel beregnet efter varmeeenheder, og det skulle dog være det, det drejer sig om, er næsten dobbelt så dyrt som tørvebrændsel. Når det dernæst erindres, hvor betydningsfuld en post brændselsregningen efterhånden er blevet for de fleste forbrugere, må det formodes, at adskillige forbrugere, ja selv nogle af dem, der tidligere har sagt grimme ord om tørv og lovet aldrig at købe dem mere, endnu engang tager spørgsmålet op til overvejelse og måske nu er rede til at tage det ekstra besvær, som tørvefyring nu engang er.

Der kan fremstilles udmærket brændsel i Danmarks moser, og det bliver opgaven for moseindustriens folk at overbevise forbrugerne herom. Det kræver omhu og påpasselighed ved arbejdets udførelse, og der må gives afkald på den for letkøbte fortjeneste, der kan opnås ved at afgive tørvene, inden de er helt tørre.

Skulle det endnu engang blive påkrævet at iværksætte storproduktion af indenlandsk brændsel, vil det være et uvurderligt gode, at der findes en veludviklet og velrustet moseindustri, der kan danne stammen i en eventuel udvidelse.

**Mindre
MEDDELELSER ★**

✧ ✧

Bjerregrav m. fl. sognes plantningsforening, hvis formand er *Laust Nørskov*, Nørskovgaard, Møldrups, har i fjor til 245 modtagere uddelt 155 000 nåletræer og 36 000 løvtræer. Skovrider *Baungård* oplyste under den forleden afholdte generalforsamling, at der nu i Vesthimmerland findes ialt ca. 2000 tdr. land småplantninger på bakker og skråninger.

*

Tidl. afdelingsleder ved hedeselskabet *J. P. Olesen*, Viborg, fyldte den 9. december 70 år og var i den anledning genstand for megen opmærksomhed.

*

En fin eng, men —?

Den kendte kreaturopdrætter, proprietær *Aarup*, Kallestrup, melder sig i telefonen og forelægger redaktionen følgende:

— Kan De ikke puste lidt liv i vore jordbundskemikere, helst finde en eller flere unge mænd, der har brug for nogle emner til en doktorafhandling? Jeg skal sige Dem, at jeg synes, vi gør for lidt ved det. Hør nu her! I en række år har man vidst, at der var enge, måske tusinder af hektarer rundt i landet, med fine, fine afgrøder, afvandede og helt i orden, tilsyneladende — men, satte vi kreaturer ud på dem, så vantrivedes de. De fik tynd mave o. s. v. Ingen kender årsagen, og øjensynlig er der heller ingen, der gør noget for at finde den. Oppe hos mig i Skalsådalen har jeg en sådan engstrækning, måske en af de bedste på egnen, men dyrene trives ikke. I sommer slap eet af mine kreaturer over i nabofennen og gik der hele sommeren og trivedes fint — medens mine egne havde det skidt lige ved siden af. Find en mand med interesse for disse ting. Det er nok mangelsygdomme, det drejer sig om, men er det kobber, kobolt, mangan eller andet — vi er mange, mange landmænd, der ser hen til og længes efter en foretagsom mand på dette område!

*

Brønderslev plantningsforening fejrede den 26. november sin 60-årige stiftelsesfest samtidig med den årlige generalforsamling. I de 60 år har tilskudene til foreningen fra kommuner og private været af samme størrelse hele tiden, oplyste formanden, *Holger Dahl*, Øster Brønderslev, så der var nu grund til at søge dem forhøjet. En af kredsformændene, *Kr. Back*, Ste-num, har været kredsformand helt siden 1908. *Steffen Mikkelsen* har siddet i bestyrelsen siden 1916. Der er sidste år udleveret 48 000 nåletræer og 30 000 løvtræer.

*

Ølgod plantningsforening har holdt generalforsamling i Tarm. Det oplystes her, at foreningen, hvis formand er lærer *Øllgaard*, Heibøl, i årets løb har udleveret 350 000 nåletræer og 60 000 løvtræer.

Anvend kun

ORIGINALE

RIMAS RESERVEDELE

til briketpressere, formbrændselspressere,
formtørvspressere og ælteværker.

RINGSTED JERNSTØBERI & MASKINFABRIK A/S

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer.

Tjæreborg cementstøberi.

Hurtig levering.

Telefon 21.

Reel betjening.

Nivaagaard Teglværk

Nivaa telefon nr. 9

DRÆNRØR . MURSTEN . TAGSTEN

HAMMERUM HERREDS

Spare- og Laanekasse

Herning - Telf. 10 . 314

Østergade 8

Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Dansk Landbrugs- og Handelslaboratorium

ved R. KROGH

ODENSE

Telefon 1731 . 2 lin.

Røde drænrør 2''—12''

- Fredenshøj
- Teglværk

Aabenraa . Telefon 2127

Vestjysk Trælasthandel

Varde

Betonvarefabrik

H. Kunøe og Aage Pedersen

Varde . Tlf. 519 - 520

Landbrugsrør

(drænrør)

efter Ingf. normer.

FORLANG TILBUD

Røde — 2"—12" — Drænrør.

Forlang tilbud.

Akts. Frederiksholms Tegl- & Kalkværker.

Rosenørnsallé 18. — København V. — Central 282.

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. BIRK

Telefon 45 Kjellerup

Efter kl. 17: Rødkjærsbro telefon 11

Fører kun \triangle mærkede varer.

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres.

FORLANG TILBUD

STRYG elektrisk...

A/s Fiskbæk Briketfabrik

Herborg 12

SPRIT
til teknisk Anvendelse.

Telefon 58

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor
Ølgod

Telefon 59

Petersværk Betonvare-Industri.

Nørresundby. - Tlf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400.
Renseapparatet "Ringtanken" (Dansk patent nr. 59820).
Egne fremstillingsmetoder af højeste standard.

Stenvad

Cementstøberi

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

RØDE DRÆNRØR

føres altid på lager fra 2" til 8". — Tilbud til tjeneste.

A/S Gammelgaard Teglværk.
Telefon 187. Skive.

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

Normrør

med garantimærket Δ
Imprægnering
Brødrør

**RØDE DRÆNRØR
TAGSTEN
MURSTEN**

=
Kählers Teglværk
Korsør

**Krogsgades
Cementstøberi**

v/ J. C. Halvorsen & Sønner.

Kontor:
Dannebrogsgade 22, Århus.
Telefon 5019—5020.

Ny fabrik i Vejlbj.
Tlf. Riisskov 9319.

Alt i betonvarer D. S. 400.

RESENBRO

CEMENTSTØBERI

v/ ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima betonrør efter dansk
ingeniørforenings normer.

Mrk. Δ i alle gangbare di-
mensioner fra 10—60 cm så-
vel med som uden muffe.
FORLANG TILBUD

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen

Telf. 111, Bjerringbro

ALLE

Δ MÆRKEDE RØR

Imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager
Altid leveringsdygtig

RANDERS

MØRTELVÆRK OG

BETONRØRSFABRIK

v/ Marius Ødum

Kristrup pr. Randers

Tlf. 400 Randers fri not.

Kun Δ -mærkede varer
føres. - Største lager.
Bedste kvaliteter.
Forlang tilbud.

Teglværkernes

Salgskontor

Esbjerg
Telef. 265—546

DRÆNRØR

2"—15"
Mursten . Tagsten

Midtjydske Betonvarefabrikker

Fabrik & lager —

Telf. Herning 476

Herning & Lind.

Telf. Lind 45

Lager af Δ mrk. betonvarer

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør

i størrelse fra 2 til 15 tommer

Tlf. Højslev 3

Indhent tilbud

L. Hammerich & Co.

Specialforretning i bygningsartikler.
Grundlagt 1854. Tlf. 7050 (3 linier)

Århus

Midtjydske Teglværkers Salgskontor

Telefon Skive 1030

S. m. b. A.

Telefon Viborg 1330

Alle størrelser i drænrør leveres

Hedeselskabets maskincentral.

Telefon: Engesvang 86.
Telefon: Viborg 1583.

Klosterlund pr. Engesvang.

Skrælplojning

med tofuret 20" Bovlund plov. Dybde 4" - 8".

Dybdepløjning

med enfuret 24" Bovlund plov. Dybde 8" - 17".

Dybdepløjning og grubning

med enfuret 36" Bovlund plov.

Furedybde 16" - 30".

Med Grubning 28" - 42".

Grubning,

max. dybde 26".

Fræsning

af moser og enge

med Holbæk og Settergreen fræsere.

Anlæg af plantager.

50 cm Bovlund rilleplove. Grubberdybde 35 cm.

Anlæg af læhegn.

100 cm Bovlund rilleplove. Grubberdybde 35 cm.

Kvashugning.

Haslev kvashugger med direkte kraftoverføring.

Røde

Drænrør

fra 2"-12" findes
altid på lager.
Forlang tilbud.

» **Sofienlund** «
Teglværk.

Telefon 10 Ulstrup.

**TAANUM
TEGLVÆRK
RANDERS**

PRIMA DRÆNRØR
2" - 16"

Telefon 21 Taanum

CARLO MORTENSEN

BOGTRYKKERI
& KARTONNAGE

VIBORG

Telefon 355

Aarhus Privatbank

Stiftet 1871

Aarhus: Hovedkontor
København: Nygade 1

Aktiekapital og Reserver
andrer ca. 19,3 Mill. Kroner

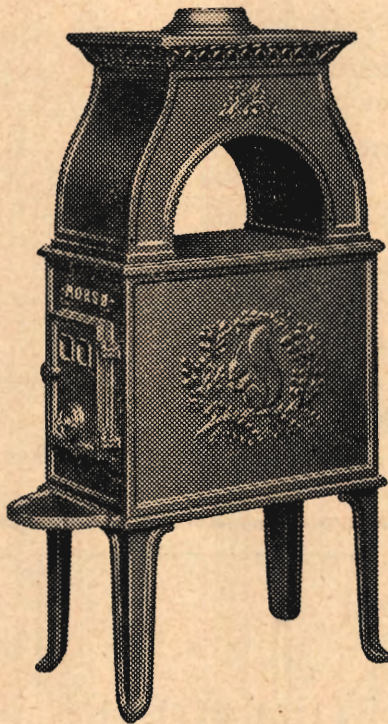
Kaas-
Briketter

Hovedforhandler:

**Nordjyllands
Kulkompagni**
Nørresundby
Telefon 4227 - 4228

Fabrik: Kaas
Telf. Kaas 11

Morsø Støbejerns

AKTIESELSKABET
N.A. Christensen & Co.
KGL HOFLEVERANDØR
NYKØBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, civilingeniør J. Parbo (formand),
afdelingsleder, skovrider B. Steenstrup og botaniker N. C. Nielsen.
Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg